

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני הפאכע באקדע וברסול פלאו

גליון מס' 528

תזריע מצורע

א' באייר התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שרה בת מונבאר אורה ע"ה | לע"נ יוסף בן מרסל ז"ל | לע"נ המדוכא ביסורים ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

שלא לשכוח את תורת ה'

בשנה האחרונה לחיי מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, הוא מעד, נחבל בגבו והובהל לבית החולים כדי לוודא שלא נגרם כל נזק לגופו מחמת הנפילה.

הרופאים וידאו תחלה שמרן לא ניזוק מבחינה פיזית וגופנית. וכדי לבדוק שהנזק לא התבטא גם בפעילות המוחית וגרם לשכחה וכדומה, הוצרכו לשאול אותו מספר שאלות.

"כן, בבקשה", השיב מרן, "שאלו מה שאתם רוצים!". הרופאים פצחו בסדרת שאלות: "כמה ילדים יש לכבוד הרב?" "כמה בנים, וכמה בנות?" "כמה נכדים?"...

מרן השיב תשובות מדויקות, ולאחר מכן הוכיח את הרופאים: "אלו השאלות?! תשאלו אותי על דברים יותר עמוקים! הרי יש לכם פה בית-כנסת, תביאו כמה ספרים, תביאו ש"ס, תביאו רמב"ם, תביאו פוסקים, תאמרו לי את מספר העמוד, וכך נראה אם הזיכרון שלי לא נפגם חלילה!".

על אתר הובאו למקום שתיים-שלוש מסכתות. הרופאים ציינו את מספר העמוד, ורבנו החל לדלות מתוך מעיין זכרונו הנובע את דברי הגמרא, הרש"י והתוספות...

הרופאים סברו, כי אולי הספרים המסוימים הללו נחרטו במקרה בזכרונו של מרן, ושלחו להביא ספרים נוספים מבית הכנסת, אך רבנו הפתיע אותם בזכרונו הבהיר, כשהוא מצטט בדיוק מופלא כקורא מתוך הכתב מכל הספרים עליהם נבחו. הרופאים סיימו את הבדיקה בהתנצלות: "סליחה כבוד הרב, הלוואי והמוח שלנו יעבוד כמו המוח שלך!"...

בתקופה מסוימת נזקק מרן לתרופה מסוימת העלולה לפגוע בשני אחוזים מהזכרון. רבנו לא הסכים ליטול את התרופה ואמר בתוקף: "מוטב לי להישאר חולה ולא לשכוח חלק קטן מהתורה!"

הרופאים ניסו לשכנעו ליטול את התרופה, בטענה כי הפגיעה בזיכרון היא מזערית ובטלה בשישים, אך רבנו לא הסכים בשום אופן. כל חייו הוא קיים בעצמו "הישמר לך פן תשכח" ונזהר ונשמר שלא לשכוח את תורת ה'.

הוא היה אומר כי כל איברי האדם, כמו העיניים, הראש או המוח – ניתנו לאדם מעם ה' יתברך לצורך לימוד וידיעת התורה. ואם אדם אינו לומד או אינו זוכר, הוא עתיד להיטבע על כך לעתיד לבוא: מפני מה לא למדת או לא זכרת את תלמודך?!

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

לקלוט את האיתות

נכון שאיש לא הבטיח לנו גן של שושנים, אבל לא חשבנו שיהיה כזה שדה קוצים... אדם מוכן לשלם, כדי לקבל תמורה. להעקץ בחוח כדי להשיג את השושנה, להדקר בקוצים כדי להשיג את פרי הצבר. אבל מדכדך ומדכא להעקץ ולהדקר מכל צד בלי כל רווח ותמורה, אף בלי לראות את האופק המבטיח, את קרן האור בקצה המנהרה. המצב 'על הפנים', מכל הבחינות (אגב, הביטוי 'על הפנים' הוא עברית צחה ושאוּב מן המקורות! הגמרא, מדברת אודות מקח 'המוטל על פניו', ופירש רש"י: "עסק ביש שאין עליו קופצים, ודומה לו כמי שמונחת על פניו...") אין שלום ואין ביטחון, הכלכלה בשפל והמיתון מעמיק. החברה שסועה, הקיטוב גובר, הייאוש פושה. האינפלציה מאיימת להתפרץ. תאונות הדרכים, והמחלה הנוראה, ומערכת הבריאות החולה. והמצב בחו"ל אינו טוב יותר. משולים אנו, חלילה, לסהרורים בשדה מוקשים. בכל פעם נשמע פיצוץ במקום אחר. מה קורה כאן?! אבל האמת היא, שאם משלמים יש תמורה. אז איפה היא? שואלים.

וזה מזכיר סיפור, מעשה שהיה: בחור נטל הלוואה כדי לקנות מכונת. חס על דמי הביטוח, והמכונת נגנבה. המכונת מזמן איננה, אבל הוא עוד משלם את תשלומיה... כשטבעו את הפיתגם שאין ארוחות חינם, לא שיערו כמה נכון הוא: משלמים על כל דבר: "האומר שהקדוש ברוך הוא ותרן, ויתרו מעיו". וכי מה חשבו, שהפריצות שתתולל, השבת תחולל, הכפירה תתמסד, התועבה תאומץ, החזיר ינעץ טלפיו, מסעדות טריפה יפרחו, והחשבון לא יוגש לפירעון?

זו, למעשה, תמצית פרשיותינו, תזריע ומצורע: אדם לוקה בצרעת, חלילה. בביתו, בבגדו או בגופו. בשערו, או בבשרו. לכאורה, גרמו לכך מכה, פצע או כוויה. אבל אנו יודעים כי "על שבעה דברים נגעים באים: על לשון הרע, ועל שפיכות דמים, ועל שבועת שווא, ועל גילוי עריות, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין". איזה מהם אינו מצוי בחברה, רחמנא ליצלן?

יש כאן פרט, שעלינו לדעת. יש שופטים קפדנים, נוקמים ואף אכזרים. לא נתפלא אם ישפכו זעמם בקיתונות חימה. אבל כאשר בעל הרחמים מעניש כל כך, עלינו להזדעזע ממצבנו, מגודש עוונותינו. ואף זאת למדנו בפרשה. הן יודעים אנו כמה משקיע אדם בבניית וילה. אפילו כיום, כשקונים שקי מלט, לבנים ומרצפות מן המוכן. על אחת כמה וכמה בימים עברו, כאשר חצבו וסיתתו והתאימו והציבו בעמל כפיים מפרך, נדבך לנדבך. והנה נפקד העוון ונראה נגע בבית, כמה מזעזע כשיש להרוס בידיים מפעל חיים! אבל לפני כן: "וציויה הכהן, ופינו את הבית": על מה חסה התורה? אם על כלי מתכת שלא יטמאו - יטבילו וייטהרו. לא חסה אלא על כלי חרס ששוויים פרוטות, שאם יטמאו אין להם טהרה בטבילה. ואין תוכחה נוקבת יותר לבעלי הבית: ראה נא, בעל הרחמים חס אפילו על פרוטה שלך - כמה חטאת, שנאלץ לאלצך להרוס את ביתך!... וכמה נוקב לקח זה עבורנו! "בשעה שאדם מצטער, שכינה מצטערת עימו", אילו זכינו לא היתה נגרמת לנו אפילו עגמת נפש קלה שבקלות. "עד היכן תכלית יסוריך? אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלוש מטבעות ועלו בידו שתיים", וחייב הוא להושיט ידו בשנית! כמה חטאנו אפוא, עד שהגענו למצבנו!

אכן, מפרשה זו עצמה ניבטת אלינו גם קרן האורה! גם אם עווינו ופשענו, וגם אם נפקד עלינו עוונותינו, יכולים אנו למחוק את החוב ולצאת מצרה לרווחה: כשמתגלה הנגע מסגירו הכהן. מורה הוא לאדם שיפשפש בינתיים במעשיו ויתפלל על עצמו ונתן לו שהות לחשבון נפש והטבת דרך. זו למעשה המטרה, והאב הרחמן משקיף ממרום - על החברה כולה, ועל כל אחד ואחד: האם יתעורר, הילמד את הלכה, הישוב למוטב? הבה נתעורר, ולו להשתפר בדבר קל. שלא יפשה חלילה הנתק!...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: שמעתי ממכירי בעל המעשה, והוא מתושבי העיר ביתר, שאחד מבניו היה זקוק לבדיקת עיניים לצורך הזמנת משקפיים, וקבע תור לבדיקת עיניים ב'אופטיקה' מפורסמת שברחוב מלכי ישראל בעיה"ק ירושלים.

בהגיע היום המיועד נסעה אם הילד עם בנה באוטובוס מביתר לירושלים, והנה, מחברת האוטובוסים נשלחה הודעה לנהגים, שמאחר והדרך הרגילה עמוסה ופקוקה ברכבים, על כן הם מורים לעובדיהם ליסע מדרך פלונית שכעת היא הקצרה יותר. אך 'משום מה' נהג האוטובוס התעקש שלא לשמוע בקול בעל הבית, והמשיך בדרכו הרגילה מבלי נטות ימין ושמאל, ואכן דרכו נמשכה עד כשעתיים. בעודם בדרך התקשרו אל האופטיקה להודיע שהם מאחרים, אך נענו כי כבר נסגרה האופטיקה...

צער רב הצטערה האשה על כמה וכמה קשיים שעברו באותו היום, כי גם סידור הילדים אצל 'בייביסיטר' לא עלה בנקל, וגם טלטולי דרך קשים, ועל כולנה לא עלה בידם לעשות את הבדיקה הנצרכת.

אך אחר כמה ימים נודע כי אחד מהעובדים לקה ב'קורונה' ל"ע, וכל מי שהיה בחנות באותם ימים צריך להיכנס ל'בידוד' לארבע עשרה יום... באותה שעה אמרה: אני בכיתי על 'בידוד' באוטובוס למשך שעתיים, ומן השמים חסכו ממני 'בידוד' של 14 יום...

ומענין לענין באותו ענין, הסכיתו להוראתו החיונית כליכך של הגה"ק רבי חיים פאלאג'י ז"ע, אשר מדרוך איך צריך להתנהג בעת מגיפה. הוא לא מתייחס לכל הצעדים הרוחניים בהם צריך להתחזק (וצריך להתחזק!), אלא פונה לאפיק אחר לגמרי: "כל זמן המגיפה תרחק מאד בתכלית מכל מיני כעס ודאגה ועצבון, ואדרבא – תהיה שמח תמיד בכל מיני שמחה..."

בהמשך הוא מסביר, שדווקא בזמנים לחוצים כמו בעת מגיפה, צריכים להישמר מלכעוס על הילדים ולנהוג מתוך שמחת הלב. שכן הכעס והרוגז – מזמנים את המזיקים, חליה. בעוד השמחה וטוב הלב – דוחים את כל הפגעים מהבית. האמת? זוהי הסגולה הקשה ביותר לביצוע.

דווקא כעת, כשאנו מלופפים עם הילדים, כולם יחדיו כמו בתיבת נח, דווקא עכשיו צריכים להתאמץ כליכך להשרות אווירה רגועה ונעימה בבית. לא להתעצבן ולא לכעוס, אלא להכיל את הנפשות הקטנות (וגם את הנערים הגדולים!) ולדאוג שהבית יהיה חממה של שמחה – חממה המוגנת מכניסתם של נגיפים ומזיקים כאלה ואחרים.

רבים מאבות המשפחות פחות רגילים להיות חלק מהמהומה הביתית היום-יומית, ופתאום כל אחד (שלא קיבל את התואר 'עובד חיוני'...) מוצא את עצמו בבית, מוקף בילדיו ומנסה לאתר לעצמו מוצא מן הסבך.

וכמו שאמר הגה"ח רבי יואל ראטה שליט"א, ראש ישיבת 'תפארת התורה' בארה"ב: "דעו לכם אברכים, שאין כל פחיתות כבוד להתיישב על הרצפה ולשחק עם הילדים בלגו ובפליימוביל. לא רק בשעת מגיפה ולחץ. אבל במיוחד בימים טרופים כאלה, כשהילדים וההורים נמצאים ביחד בבית, יש לנצל את השעות ולהפוך אותן מ'שעות בלתי נגמרות' ל'שעות איכות', תשחקו עם הילדים, תרדו לרמה שלהם, תבנו את הקשר החיוני כליכך בין הילד להוריו".

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב, ג).

מובא במדרש, כי פעם אחת אמר קיסר רומי לרבי תנחומא: בא ונהיה כולנו, רומאים ויהודים, עם אחד!

בשמחה רבה - השיב רבי תנחומא - אולם, אנו היהודים מהולים, ואיננו יכולים להדמות לכם, מולו גם אתם והיו דומים לנו...

יפה אמרת - אמר הקיסר - אולם יודע אתה כי כל המנצח את המלך בוויכוח, משליכים אותו לגוב האריות!

תפשו עבדיו של הקיסר את רבי תנחומא, והשליכו אותו לגוב האריות, ובו אריות רעבים משחרים לטרף...

והנה זה פלא! האריות נשארו רובצים במקומם, ולא נגעו בו לרעה. היה שם יהודי מומר, רשע, אמר למלך: בוודאי אין האריות רעבים, משום כך אינם טורפים אותו.

אם כך - אמר הקיסר - הכנס אתה לכלוב ונראה. נבהל אותו רשע, אולם עבדי הקיסר תפשו בו והשליכוהו לאריות. זינקו עליו האריות וטרפוהו, ורבי תנחומא יצא מארמון הקיסר בכבוד גדול.

"וראה הכהן את הנגע... נגע צרעת הוא" (יג, ג).

אם יעשה האדם חשבון נפש - אמר רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים" - יראה עד כמה חמור הענין של לשון הרע:

נניח שאדם מדבר חמש מילים של לשון הרע בכל יום. נמצא שבשבוע אחד עבר שלושים וחמש עבירות. בחודש אחד יש ברשותו מאה וחמישים עבירות, ובשנה אלף ושמונה מאות עבירות.

במשך שבעים שנות חייו - ככתוב: "מי שנותניו בהם שבעים שנה" - יעבור אדם זה מאה עשרים וששה אלף עבירות! רחמנא ליצלן!

וכפי הידוע מכל מעשה עבירה נברא מלאך משחית איום ונורא, ואם כן יחשוב האדם בלבו להיכן הוא מוליך את כל ה"כבודה" הזו?!...

"בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" (יג, מו).

מבאר רש"י, מדוע המצורע יושב בדד? משום שהוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא ישב בדד!

פעם אחת פרצה בעיר וילנא מגיפה קשה מאד. כרגיל בעת צרה, החלו רבים לפשפש במעשיהם ולשוב בתשובה שלימה. אמנם, היו כאלה שחיפשו חטאים לא אצל עצמם אלא אצל אחרים...

אחד כזה הגיע לרבי ישראל סלנטר וסיפר לו כי פלוני, שכנו, חוטא גדול הוא, ויש להעיר לו לשוב מדרכו הרעה.

יודע אתה - ענה לו רבי ישראל - אמרו חז"ל במסכת ערכין (דף טז), כי הצרעת באה על חטא לשון הרע! במצורע נאמר: "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" - אדם כזה שסיפר רעה על שכניו, יושב עכשיו בודד, מחוץ למחנה, ללא שכנים, ויהיה פנוי לחפש קצת מחסרונות עצמו...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

הילד שלי -

הבבואה שלי

כל אחד מאתנו יודה, שבביתו יש

ילדים שעמם התקשורת זורמת, יש הבנה, ואין חיכוכים יומיומיים. לעומתם יש ילדים שאתם אנחנו מוצאים את עצמנו מסתבכים שוב ושוב. מה שמפתיע הוא, שברוב המקרים, המצב אצל בן הזוג הוא בדיוק להיפך: אותו ילד שאנחנו מתקשים אתו - מתקשר באופן נפלא עם בן הזוג, בעוד שהילד החלק בעינינו - דווקא הוא הבעייתי בעיני בן הזוג.

במקרים רבים, פרדוקס זה הוא גם עילה לוויכוחים בין בני הזוג - כשכל צד מרגיש שהשני מסנגר על הילד הקשה - במקום ליישר קו בהתייחסות אל הילד. הסיבה לדבר היא: הילדים הם הבבואה של ההורים. התפוחים לא נופלים רחוק מהעץ, הילדים מקבלים את התכונות של ההורים, וכמו בכל בית - יש הדומים יותר לאבא ולתכונותיו, ויש הדומים יותר לאמא.

תכונות גנטיות באות בעסקת חבילה. ילד הדומה לאחד ההורים, דומה לו בחלקים הטובים, כמו גם בתכונות הלא טובות. אם נשים לב נראה, שדווקא עם הילדים הדומים יותר לבן הזוג - נסתדר טוב יותר מאשר עם הילדים הדומים לנו.

וזה מדהים! אנחנו בעצם כועסים על הילד, אבל בתת המודע אנחנו כועסים על עצמנו. כשאנחנו קולטים שהתכונות הלא טובות כבר עוברות בירושה, זה מתסכל ומרגיז אותנו. בקושי אנחנו מסתדרים עם התוצאות של החסרונות שבנו, והנה זה כבר בא בתורשה... כאן, במקום להבין שאנחנו הסיבה והילד הוא בסך הכל התוצאה, אנחנו כועסים על התוצאה, תוך התעלמות מוחלטת מהסיבה...

לכן גם קל לנו יותר להתמודד עם התכונות החלשות שמקורן בבן הזוג. לגביהן המצפון שלנו נקי, אנחנו יודעים - בזה אני לא אשם, זה לא קשור אלי.

ממש כהגדרת חז"ל: "כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו" - נגעים של אחרים אין לנו בעיה לראות. אנחנו מוכנים לקבל חוסר מושלמות, אנחנו גם יודעים להתמודד עם חיסרון, אבל מנגעים של עצמנו אנו מתעלמים, כי אין בנו כוח להתמודד עם חיסרון שאנחנו יצרנו, חיסרון שהמבנה הגנטי שלנו התום עליו.